

Міністерство внутрішніх справ України
MIA of Ukraine

Донецький юридичний інститут
Donetsk Law Institute

Консультативна місія Європейського
Союзу в Україні
European Union Advisory Mission
Ukraine

28 квітня 2021
28 April 2021

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ: «ДОНЕЦЬКИЙ
ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ МВС УКРАЇНИ:
ОСВІТНІ ТРАДИЦІЇ, ПЕРЕВІРЕНІ ЧАСОМ»
ДО 60-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ ЗАКЛАДУ
ОСВІТИ.**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE: «DONETSK LAW
INSTITUTE OF MIA OF UKRAINE:
EDUCATIONAL TRADITIONS PROVED BY
TIME» ON 60TH ANNIVERSARY OF ITS
ESTABLISHMENT.**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

**ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
МВС УКРАЇНИ:
освітні традиції, перевірені часом**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
28 квітня 2021 року

Маріуполь – 2021

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Донецького юридичного інституту МВС України
(протокол № 10 від 31 березня 2021 року)*

НАУКОВИЙ РЕДАКТОР

Сергій ВІТВИЦЬКИЙ – ректор Донецького юридичного інституту МВС України, доктор юридичних наук, професор

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

голова редакційної колегії

Егор НАЗИМКО – перший проректор Донецького юридичного інституту МВС України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

заступники голови редакційної колегії:

Ольга МЕРДОВА – завідувачка кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2 Донецького юридичного інституту МВС України, кандидатка юридичних наук, доцентка

Андрій ЧЕРВІНЧУК – т.в.о. начальника відділу організації наукової роботи Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук

члени редакційної колегії:

Анастасія ФІЛІПЕНКО – доцентка кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2 Донецького юридичного інституту МВС України, кандидатка юридичних наук, доцентка;

Юлія МИНИК – наукова співробітниця відділу організації наукової роботи Донецького юридичного інституту МВС України, кандидатка юридичних наук

Донецький юридичний інститут МВС України: освітні традиції, перевірені часом: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 28 квітня 2021 року). Донецький юридичний інститут МВС України. К.: ТОВ «Компанія ВАЙТЕ», 2021. 442 с.

У збірнику представлено тези доповідей, які були оприлюднені під час роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Донецький юридичний інститут МВС України: освітні традиції, перевірені часом», що відбувалася в Донецькому юридичному інституті МВС України (м. Маріуполь) 28 квітня 2021 року.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників закладів освіти й наукових установ, студентів, курсантів, аспірантів та докторантів юридичного напрямку, практичних працівників і широкий читацький загал.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережено орфографію, пунктуацію та стилістику, які були запропоновані авторами матеріалів, поданих до публікації.

Відповідальність за достовірність та якість наданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Донецький юридичний інститут

© МВС України, 2021

Матеріали видано за підтримки Консультативної місії ЄС в Україні. Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту, наданого авторами, які несуть відповідальність за його достовірність, зміст і стилістику, за правильне цитування джерел та посилання на них. У цій публікації висловлено виключно погляди авторів. Вони не обов'язково збігаються з офіційною позицією КМЕС в Україні.

Зміст

ВІТАЛЬНІ СЛОВА УЧАСНИКАМ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Вітвіцький Сергій Сергійович

ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ: 60-РІЧНИЙ ШЛЯХ ВИЗНАННЯ 19

Авдєєва Галина Костянтинівна

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ СУПРОВІД ОЦІНКИ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА
СЛІДЧИМ, ПРОКУРОРОМ, СЛІДЧИМ СУДДЕЮ, СУДОМ 23

Атаманенко Юлія Юріївна

НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У
СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ 26

Ахтирська Наталія Миколаївна

НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД). .30

Бандурка Олександр Маркович, Харченко Світлана Вячеславівна

ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ 34

Барко Вадим Іванович, Барко Вадим Вадимович, Остапович Володимир Петрович

МОЖЛИВОСТІ ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ
ОПИТУВАЛЬНИКІВ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ 38

Батечко Альбіна Ідаєтівна

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ. 45

Безуглий Віталій Миколайович, Хома Віталій Вікторович

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ СИЛ ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ .48

Бесчастний Віктор Миколайович

ВИКОРИСТАННЯ ДОНЕЦЬКИМ ЮРИДИЧНИМ ІНСТИТУТОМ
ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ 51

Белан Ганна Сергіївна, Блинська Катерина Вікторівна

ДІЯЛЬНІСТЬ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ ЛАНКИ ГО «МОЛОДІЖНА ЛІГА
МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ» ЯК СКЛАДОВА ПРАВОВОЇ ОСВІТИ ТА
ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ. 55

Біліченко Валерій Віталійович

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ, ЩО ЗАЛУЧАЮТЬСЯ
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ 59

Для отримання патенту на промисловий зразок, відповідно до Правил складання та подання заявки на промисловий зразок, затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки України від 18 лютого 2002 року № 110, Донецьким юридичним інститутом МВС України було підготовлено та направлено до Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» необхідний пакет документів.

Список використаної літератури

1. Трафаретна лінійка для оформлення схем дорожньо-транспортних пригод : пат. 39586 Україна : № s 2018 02409; заявл. 09.10.2018; опубл. 10.07.2019, Бюл. № 5.
2. Нормативно-правове врегулювання примусового відкриття транспортних засобів (науково-практичні рекомендації) / С. С. Вітвіцький, С. О. Бичін, А. В. Веснін, А. В. Червінчук, Ю. Ю. Атаманенко, Є. О. Пилипенко. Кривий Ріг : Донецький юридичний інститут МВС України, 2020. 56 с.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД)

Ахтирська Наталія Миколаївна

*доцентка кафедри кримінального процесу та криміналістики
Інституту права Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

кандидатка юридичних наук, доцентка

Під час проходження стажування в США за програмою «Відкритий світ» я поставила запитання курсантам Поліцейської академії в Санта-Фе: «Яка навчальна дисципліна є для них найцікавішою?», на що майже одностайно надійшла відповідь: «Тактика допиту». Як стало відомо, саме так називається навчальний курс, що викладається рік (два семестри). Поєднання кримінального процесуального законодавства, психології, поведінкового аналізу та ситуацій забезпечує високий рівень зацікавленості, що мотивує до поглибленого вивчення вказаних аспектів в рамках практичної дисципліни «Тактика допиту». Навчання за цією дисципліною порівнюють з процесом закидання вудочки з наживкою туди, де, за інтуїцією, може бути здобич [1, с. 125]. А ефективність наживки є результатом вміння «читати особу» та оцінювати ситуацію, правильно розуміти хід думок осіб, які заціклені на певних ідеях (наси́льство, расизм, тероризм тощо). Курсанти оволодівають знаннями в тактиці переговорів задля

протистоянні подібним особам, набувають навички «затягувати час», щоб оцінити ступінь зацикленості злочинця на своїх переконаннях та підготувати втручання тактичної групи швидкого реагування на випадок провалу переговорів. Цього можна досягнути, змусивши його раз за разом проголошувати та переказувати свої ідейні установки. В змісті курсу передбачена тема «тактичної атаки під час допиту» у складних випадках, коли злочинець майстерно створює алібі, видає себе жертвою обставин. На практичних заняттях курсанти мають розробити «арсенал запитань», якими засипають допитуваного з тим, щоб він говорив постійно. З рештою настає момент, коли ретельно прихована під зовнішнім спокоєм агресія виривається назовні. Досить часто злочинцям притаманне бажання маніпулювати, домінувати, контролювати, а це зумовлює необхідність оволодіння співробітником правоохоронного органу мистецтвом протидіяти цим проявам та нейтралізувати їх. Очевидно, що вивчення курсу криміналістики в Україні доцільно розширити та деталізувати, збільшити кількість навчальних годин.

Використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів потребує оновлення технічного оснащення відповідно до запиту практики. Перш за все, потребує оновлення технічна можливість проведення поширеної дактилоскопічної експертизи. Тривалий час в дактилоскопії існував так званий національний стандарт – мінімальна кількість ознак для ідентифікації. В переважній більшості країн він тримався на рівні «числа Бальтазара» - 12 крапок-ознак. 16 крапок вимагалось в Великобританії та в Італії. У Франції жандармерія встановлювала вимогу наявності 17 деталей, а поліція задовольнялась дванадцяттю. До 1973 року 12-крапковий стандарт був прийнятий в США та Канаді. В 1995 році на конференції Міжнародної дослідницької групи з питань дактилоскопії було скасовано цей стандарт. В історію дактилоскопії це рішення ввійшло під назвою «декларація Неурім». Вважається, що не може бути однієї фіксованої кількості деталей візерунку, яка б слугувала стандартом дактилоскопічної ідентифікації, стандартом повинно бути не число деталей, а обсяг інформації, яка міститься в папілярних слідах, для цього використовуються автоматичні системи ідентифікації відбитків. Більшість розвинених країн працюють з Dermalog (Німеччина), Morpho-Sagem (Франція), Cogen (США), NEC (Японія). Російська система «Папиллон» використовується силовими структурами, у тому числі ФСБ та Міністерством оборони. В 2018 році названа система була придбана Індією, Бангладеш, Казахстаном, Туреччиною, Албанією, Сербією, Монголією та Нігерією. Автоматизовані системи AFIS за відсканованим слідом пальця, виявленим на місці події, на середньостатистичному відбитку в

зможі віднайти більш як 50 деталей. На першій фаланзі великого пальця – біля 170 деталей. Сучасні системи AFIS перевіряють в режимі пошуку 40 млн. відбитків в секунду. В Ізраїлі правоохоронні органи використовують обладнання Соген (США). З одного місця злочину в систему завантажується 4-5 зображень відбитків. В 2009 році відповідь з бази даних надходила через 30-40 хвилин, в 2019 році – час пошуку становить менше хвилини. Завдяки цій технології в 2018 році було встановлено 7 тисяч злочинців. Системи AFIS є вартісними, вони коштують десятки мільйонів доларів, однак без них сучасна дактилоскопія не може бути ефективною.

Потребує подальшого розвитку методичне забезпечення дактилоскопічних досліджень, оскільки, виходячи з критеріїв Дауберта, дактилоскопія не вважається науковим методом. А в 2013 році нарада голів департаментів криміналістичної експертизи при Інтерполі опублікувала низку рекомендацій відносно дактилоскопії як методу ідентифікації: 1) ідентифікація на основі дактилоскопії не науковий факт, а лише окрема думка експерта; 2) експерти не повинні стверджувати, що якщо вони встановили співпадіння двох відбитків, то це точно на 100%; 3) деталі папілярних ліній повинні бути видимими та зрозумілими сторонньому спостерігачеві, який не володіє спеціальними знаннями. Верховний Суд США у справі «США проти Клейсі Уотсон Еррера» (2013р.) ухвалив наступне: «Порівняння двох відбитків пальців схоже на порівняння двох картин, однієї – підписаної відомим художником, а другої – не підписаної. В даному випадку експерт доходить до висновку на основі візуального враження та відчуття. Аналогічно буде свої висновки експерт-дактилоскопіст. Вони суб'єктивні та відрізняються від висновків статистика, який інтерпретує дані ДНК». Дискредитація дактилоскопії розпочалась в 2000 році в Інституті криміналістики Нідерландів (професор Дід'є Мевлі), в Лозанському університеті в Швейцарії (професор Кристоф Шампо), Національному інституті стандартів (США) та професором Крисом Ленардом (Австралія) [2, с.130]. Очевидно, що на часі проведення поглиблених досліджень для обґрунтування дактилоскопічного методу, або розробки інших способів ідентифікації.

Розробка технічних засобів та процесуальна регламентація використання правоохоронними органами є запорукою ефективної роботи поліції. В США унормовано проведення дистанційного обшуку приміщень за допомогою спеціального обладнання (вимірювання температури в приміщенні задля виявлення місць вирощування марихуани); дистанційне обстеження особи на предмет виявлення вогнепальної чи холодної зброї; використання в аеропортах дистанційного обстеження пасажирів на предмет наявності на одязі та шкірі слідів дії вогнепальної

зброї (порохових газів); врегульовано проведення обшуку з повітря з використанням гелікоптерів тощо. Подібна ситуація виникає в країнах Європи. Так, Конституційний Суд Словенії ухвалив рішення за заявою Уповноваженого з прав людини, який вважав неконституційним використання поліцією для виконання службових повноважень безпілотних літаків, оскільки ця технологія забезпечує постійний та універсальний контроль, який, як з осторогою передбачає Уповноважений, стає все більш витонченим та зухвалим.

Конституційний Суд Словенії дійшов висновку, що використання безпілотного літака може бути виправдано доказуванням у кримінальному провадженні, встановленням злочинця, оскільки це є повноваженнями поліції, визначеними статтею 33 Закону про поліцейський обов'язок та повноваження. Конституційний Суд рішенням від 4 липня 2019 року встановив, що така практика є виправданою, а відповідні положення Закону про поліцейський обов'язок та повноваження не суперечать Конституції Словенії [3].

Відповідно до проекту Стратегії кібербезпеки на 2021-2025 роки, негативною ознакою технологічного розвитку, пов'язаного із всеохоплюючим поширенням цифрових технологій, розширенням Інтернет-середовища, є критично зростаючий технічний рівень інструментарію реалізації кіберзагроз, від чого ландшафт таких загроз охоплює все більше сфер життєдіяльності. Кібератаки, їх різновиди стають все більш інтелектуальними та небезпечними, створюючи реальну загрозу критично важливій інфраструктурі. Зловмисники зосереджують зусилля на пошуку вразливостей активів (систем управління) і розробляють для цього унікальні за своїми властивостями: багатофункціональне шкідливе програмне забезпечення, віруси-шифрувальники, ботнети, що здійснюють розподілені атаки (DDoS) на операційні мережі, виробничі системи, які використовують хмарні сервіси, атаки на ланцюги поставок. З урахуванням розвитку технологій штучного інтелекту в найближчі 5-10 років масштаби та наслідки таких втручань зростатимуть. Документом передбачається участь України у доопрацюванні Другого додаткового протоколу до Будапештської конвенції Ради Європи про кіберзлочинність щодо вироблення заходів та гарантій для вдосконалення міжнародної співпраці між правоохоронними та судовими органами, а також між органами влади та постачальниками послуг в інших країнах; розширення шляхом діалогу з міжнародними партнерами доступу правоохоронних органів України до ресурсів Європейського центру боротьби з кіберзлочинністю (EC3), до телекомунікаційної системи Інтерполу I-24/7 (за технологією FIND). Отже, очевидно є необ-

хідність вивчення міжнародного досвіду підготовки кіберполіцейських, визначення підслідності, розширення можливостей експертних установ, використання технічної спроможності, впроваджені в інших державах та процесуальна регламентація використання доказів, одержаних на території інших держав (у тому числі, в «хмарних сховищах»).

Список використаної літератури

1. Дуглас Джон, Олшейкер Марк. Убийца сидит напротив. Как в ФБР разоблачают серийных убийц и маньяков. Перевод с англ. С. Богданова. Брест: Издательский дом Омега-принт, 2016. 288с.
2. Геллер Б. Наука раскрытия преступлений: опыт израильского криминалиста. М.: Альпина Паблшер, 2019. 336с.
3. Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti o delu zahteve, začetem z zahtevo/Varuha človekovih pravic, na seji 4. julija 2019. URL: <https://www.us-rs.si/odlocba-ustavnega-sodisca-st-u-i-152-17-z-dne-4-7-2019-droni/> (дата звернення: 03.03.2021)

ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Бандурка Олександр Маркович

*президент кримінологічної асоціації України,
доктор юридичних наук, професор,
академік Національної академії правових наук
України, заслужений юрист України*

Харченко Світлана Вячеславівна

*професорка кафедри педагогіки та психології факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидатка психологічних наук, доцентка*

Набуття Україною самостійності викликало необхідність створення власної школи підготовки кадрів для правоохоронних органів. Міністерство внутрішніх справ та Міністерство вищої освіти України від 29 листопада 1991 р. видали наказ про створення спеціального факультету при Юридичній академії ім. Ф. Дзержинського (нині Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого), факультет швидко перетворився в Інститут внутрішніх справ, а 22 листопада 1994 р. на його базі був створений Університет внутрішніх справ (далі УВС, нині Харківський національний університет внутрішніх справ). 9 травня 1999 р. УВС отримав сертифікат